

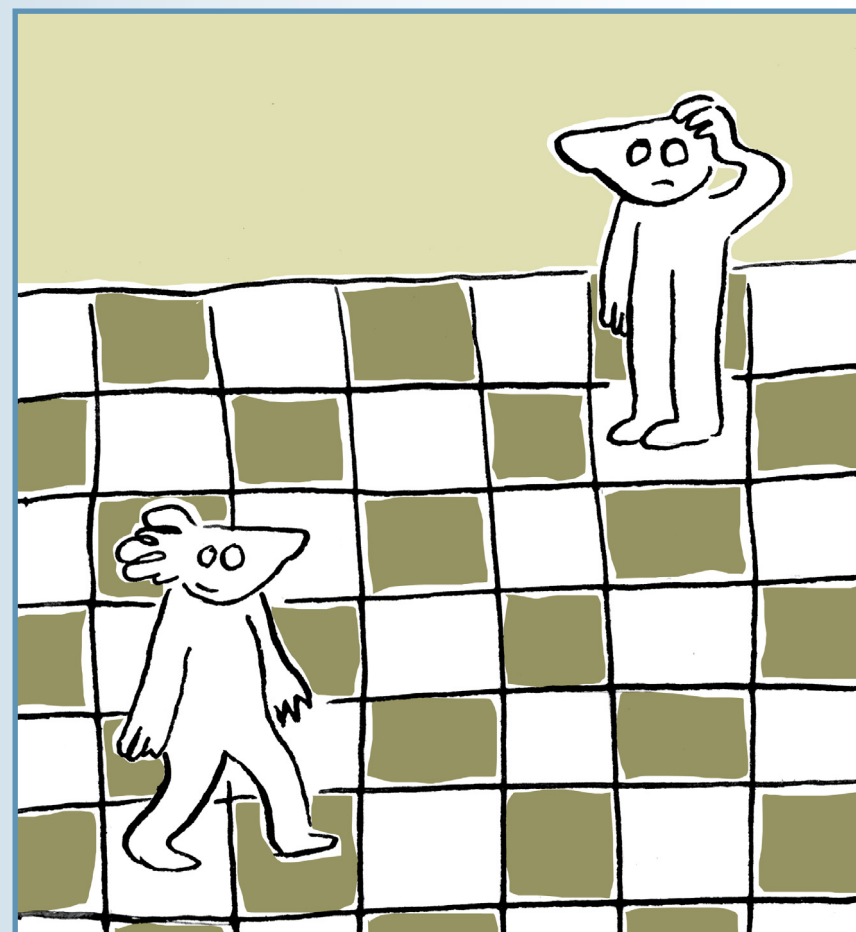
Fekete, fehér, igen, nem

SZAVAZOK, HA NEM SZAVAZOK?

A modul szerzője: Borbélyné Nagy Éva

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

10. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése (1 x 45 perc)					
I/a A közösség nagy döntései – Ki dönt?					
A	A tanár bevezeti a témát, és arra kéri a gyerekeket, hogy soroljanak fel fontos döntési helyzeteket. Érveljenek az egyéni életet is meghatározó nagy közösségi döntések mellett és ellen (érvek, ellenérvek gyors sorozata). A vitát rövid értékelő megbeszélés zárja. 45 perc	Tudatosítani a tanulóknak, hogy minden választás, döntés következményekkel jár Gyors reagálás Érvelés	Frontális munka – vitakör		P1 (Ráhangolás, előkészítés)
I/b Hétköznapi döntéseim					
A	Tegnap választásaim – Ki hogyan választ? A gyerekek kitöltik a Hétköznapi döntéseim című táblázatot, mérlegelik mindennapi döntéseiket. Kiscsoportban megbeszélik tapasztalataikat a kérdések alapján, megosztják egymással döntéseiket. 35 perc	Szembesíteni a tanulókat a mindennapok döntéseivel Kommunikáció Elemzés Egyéni felelősség Kritikus gondolkodás Összehasonlító képesség	Egyéni munka Csoportos megbeszélés	D1 (Hétköznapi döntéseim)	P1 (Ráhangolás, előkészítés)
I/c Hétköznapi döntéseim – Összegzés					
A	Az osztály összegzi a csoportok tapasztalatait. 10 perc		Frontális munka – megbeszélés		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. Új tartalom feldolgozása (3 x 45 perc)					
II/a Döntéshozók					
A	A tanár ismerteti a közös munka témáját és a projekt módszer lényegét, folyamatát. 15 perc		Frontális munka – tanári magyarázat		P2 (Döntéshozók)
II/b Téma, szerepek					
A	A gyerekek döntenek a lakossági fórum témájáról. Adatokat és információkat gyűjtenek a rendelkezésükre álló anyagokból. Tisztázzák, hogy a lakossági fórum lebonyolításához milyen szerepkörökre van szükség, majd kiosztják a szerepeket. 30 perc	Kritikus gondolkodás Mérlegelő-, elemzőképesség Értékelés Felelősségvállalás	Projektmunka	Újságok, folyóiratok, tudományos vagy ismeretterjesztő könyvek D2 (Lakossági fórumra készülünk)	
II/c Előkészületek					
A	A diákok szerepüknek megfelelően felkészülnek a különböző álláspontok kialakítására, az álláspontok és szerepeik képviselésére. 45 perc	Kritikus gondolkodás Mérlegelés Elemzőképesség	Projekt – egyéni és csoportmunka	D3 (Lakossági fórum) A/4-es papír, jegyzetfüzet, toll	P3 (Lakossági fórum – feladatok, szerepek)
II/d A fórum					
A	Megrendezik és lebonyolítják a szimulált lakossági fórumot. 30 perc	Összpontosítás Együttműködés Előadókészség Érvelés Kérdezéstechnika Értékelés Felelősség	Szimulációs játék	D4 (A fórum lebonyolítása) D5 (Figyelmeztető kártyák) Stopperóra	P4 (A fórum levezetése)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/e Mit tapasztaltunk?					
A	Rövid értékelő megbeszélés. 15 perc	Összefüggések meglátása			
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés (2 x 45 perc)					
III/a Az első szavazó!					
A	A tanár ismerteti a feladatot, bemutatja a klipeket. A gyerekek kísérőszöveget írnak a vetített klipekhez és fotóhoz. 45 perc	Kreativitás Humor Lényegkiemelés	Frontális munka Kooperatív tanulás – szóforgó	DVD-lejátszó, TV vagy számítógép Klip 01_1 Klip 02_1 D6 (3 majom)	P5 (Az első szavazók)
III/b Szavazás					
A	A csoportok bemutatják alkotásaikat. Az osztály titkos szavazással értékeli a csoportok munkáját. Szavazatszámlálás, eredményhirdetés. 35 perc	Anonim visszajelzés Kritika Döntés	Kooperatív tanulás – csoportszóforgó Egész osztály együtt		
III/b Összegzés					
A	Értékelő, záró megbeszélés. 10 perc	A szövegek értékelése	Egész osztály együtt – megbeszélés		

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 Ráhangolás, előkészítés

Tájékoztassa a tanulókat a következő foglalkozások témájáról: döntés.

A ráhangoló, előkészítő szakaszban két gyakorlatot talál (I/a, I/b), ezek közül azzal dolgozzon, amelyik a tanulócsoporthoz a legjobban megfelel. Nincs idő mindkettőt megvalósítani az adott időkeretben.

I/a A közösség nagy döntései – Ki dönt?

A tanulók üljenek körbe a teremben. Ismertesse a gyakorlatot. Válasszon kissé provokatív, feltehetően sokakat érzékenyen érintő témát (kerékpárral iskolába, atomenergia felhasználása stb.). A tanulók is javasolhatnak témát.

Hívja fel a tanulók figyelmét, hogy nincsen lehetőségük bővebben kifejtetni a véleményüket, csak rövid állítások, érvek és ellenérvek hangozhatnak el, hosszabb gondolkodási idő nélkül.

A gyakorlat addig tart, amíg van értelmes érv és ellenérv a tanulók repertoárjában.

Ez a gyakorlat bármilyen helyzetben alkalmazható az osztályteremben. A vita a tanulók között zajlik az adott témában: egyikük az állítás mellett, a mellette ülő pedig ellene érvel. Tehát rövid igenlő és tagadó érveket sorakoztatnak fel egymást váltva, körben haladva a tanulók.

A gyakorlat egyik változata lehet, hogy aki nem tud érvelni, az kiül a körből. Mindaddig tart a folyamat, míg ketten nem maradnak a végére. Ők a győztesek.

Konkrét példa a gyakorlatra. A téma: a prostitúciót törvényessé kellene tenni.

Támogató: Mindig így lesz, akkor miért ne fogadnánk el.

Tagadó: Lealacsonyítja a nőket, és kiszolgáltatottá teszi őket.

Támogató: Ez nem kihasználás, hiszen önként választják ezt a tevékenységet.

Stb.

Mint látható, hatalmas tartalék van egy ilyen gyakorlatban, hogy felfedezzünk, kimerítsünk egy témát.

I/b Hétköznapi döntéseim

A gyakorlat célja érzékeltetni, hogy életünk mindennapi döntések sorozata. Szembesíthetjük a tanulókat azzal, hogy felelősek döntéseikért és azok következményeiért. A gyakorlattal ráhangoljuk a tanulókat a fő témára.

Alakítsanak 4–6 fős kiscsoportokat.

Minden tanuló önállóan kitölti a táblázatot (D1).

A csoporton belül megbeszéljük a saját tapasztalatokat a kitöltött táblázat alapján.

A csoportok röviden beszámolnak az egész osztálynak a közös megbeszélésekről.

Az egész osztály közösen összefoglalja a gyakorlat tapasztalatait.

Beszélgetést segítő kérdések:

Milyen választási lehetőségeink vannak, adódnak a mindennapokban?

Szembesülünk-e saját felelősségünkkel ezekben a döntésekben?

Volt-e valakinek olyan élménye, amikor megbánta választását, döntését hétköznapi dolgokban? Mi volt ez az élmény? (Csak az mondja el, aki szívesen megosztja a problémáját a többiekkel.)

Mennyiben hasonlóak a hétköznapi választások és a közéleti (parlamentari és önkormányzati) választások?

Kikerülhetők-e a döntések az életben? Hogyan?

Milyen helyzetekben használjuk kevésbé a fejünket, amikor választunk?

P2 Döntéshozók

A gyakorlat célja a közéleti döntésekkel kapcsolatos alapvető ismeretek átadása; a döntések iránti egyéni felelősség tudatosítása; egy döntési folyamat elemeinek gyakorlati bemutatása.

Folyamat:

1. Egy lakossági fórum témájának közös kiválasztása (pl. egészségügy, oktatás, sport)
2. A projekt felépítésének megbeszélése
Felkészülés a kiválasztott témából (környezetvédelem, közlekedés stb.)
3. A szereplők, feladatok megbeszélése, kiosztása
választópolgárok (8–10 fő)
képviselők (3–3 fő)
szervezők (3 fő)
moderátor(ok) (2–3 fő)
szakértői csoport – a téma szakértői (5 fő)
a sajtó képviselői
teremdecorátor(ok)
(A csoportok létszáma az osztálylétszámtól függ.)
4. Adat- és információgyűjtés az adott témában
5. Felkészülés a lakossági fórumra
Mindenkinek a szerepének megfelelően (egyéni vagy csoportban) készül fel.
Kialakítja álláspontját.
Érveket gyűjt álláspontja alátámasztására.

Megfogalmazza az ellenérveket.

Röviden, világosan megfogalmazza álláspontját.

Összegyűjti a lehetséges kérdéseket.

Végző formába önti és elpróbálja beszédét.

P3 Lakossági fórum – feladatok, szerepek

Miért mennek el az emberek szavazni?

Valamiért nagyon dühösek vagyunk.

A szomszédunk is szavaz.

Új képviselőket (kormányt, önkormányzatot) akarunk.

Állampolgári kötelességtudatból.

Miért nem mennek el az emberek szavazni?

Nem értik, miért kell elmenni.

Túl fiatalok.

Rosszul informáltak.

Lakossági fórum

Képviselők, képviselőjelöltek, felelős közéleti személyek találkozása a lakossággal, választópolgárokkal egy vagy több meghatározott témában a kölcsönös tájékozódás céljából. A képviselőjelölt arra törekszik, hogy megnyerje, meggyőzze a választópolgárt saját álláspontja helyességéről, illetve szeretné megismerni a lakosság véleményét, reakcióit. A választópolgár pedig tájékozódni akar, hogy a választás során felelős döntést hozhasson.

A találkozás lehetőleg semleges helyszínen történjen, felkészült levezetővel, moderátorral.

Téma: közérdeklődésre számot tartó kérdés, probléma; törvénymódosításra javaslat.

Cél: Információadás és -szerzés.

Kommunikáció: állítások, vélemények, valamint pro és kontra érvek.

Folyamat:

Döntés: lakossági fórum szervezése
Az esemény időpontjának meghatározása (nap, óra)
Az esemény helyszínének meghatározása
A és B képviselő kiválasztása

Felkérések: szervezők, díszítők, a sajtó képviselői, moderátor(ok)
Szabályok, normák felállítása
Meghívások: képviselőjelöltek, lakosság
Szabályok, normák ismertetése a résztvevőkkel, meghívottakkal.

Kulcsszereplők:

Szakértői kör: tagjai segítenek felkészülni a jelölteknek.

Moderátor(ok): levezeti a vitát, minden fél számára biztosítva a megszabott időt a vitára, kérdésekre, válaszadásra; felkéri a képviselőjelölteket beszédük megtartására, illetve szót ad a kérdezőknek; megnyitja és bezárja a lakossági fórumot; együttműködik az időmérővel; kezeli az adódó konfliktusokat.

Hallgatóság, választópolgárok:

kérdéseket tehetnek fel a forgatókönyvben biztosított időben és formában (szóban vagy írásban) az előadóknak.

Időmérő: figyelemmel kíséri az idő múlását; a figyelmeztetőkárttyával jelzi a beszélőnek, hogy még mennyi idő áll a rendelkezésére.

Konfliktusok kezelése:

Szabályok, normák következetes alkalmazása a lakossági fórumon.

Személyeskedés leállítása.

Előre rögzített időkeretek betartása és betartatása.

A sokféle hang, vélemény biztosítja az esélyegyenlőséget és a pártatlanságot, segíti a kritikus gondolkodást és a felelős végső döntést.

P4 A fórum levezetése

Szabályok:

A vitának és a fórumnak pártatlannak és szélsőségektől mentesnek kell lennie!

Minden jelölt és választópolgár meghívást kap.

Egyenlő időtartam áll minden jelölt rendelkezésére.

A moderátor ismerteti a szabályokat és a normákat. Semleges és elfogulatlan, kezeli a konfliktusokat, elejét veszi a személyeskedésnek. Betartatja a szabályokat és az időkereteket.

A fórum menete:

Bemutató beszéd: A és B képviselőjelölt ismerteti álláspontját a témában (jelöltenként maximum 4 perc).

Kérdések: a képviselőjelöltek egymáshoz (30–30 másodperc kérdésenként).

Válaszok: a képviselőjelöltek egymáshoz (2–2 perc jelöltenként).

Záró beszédek: A és B képviselőjelölt újra kifejti álláspontját.

Ellenérvek – a másik fél álláspontjára.

Válasz az ellenérvekre.

Választópolgárok kérdései A és B jelölthöz.

A és B képviselőjelölt válaszai.

Zárás: a fórum moderátora bezárja a találkozót, megköszönve a jelöltek, az állampolgárok és a közreműködők, segítők munkáját, aktivitását.

P5 Első szavazók

Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés

Az új tartalom összefoglalásaként a tanulók feladata a két mellékelt videoklip és a fénykép alá olyan szlogent, szöveget kitalálni, amellyel az első szavazóknak kedvet csinálnak a közéletben való részvételre.

Videoklip 01-1.: Önkiszolgáló étterem képe. A pult mögött a kiszolgáló személyzet, a megválasztott képviselők személyében. A párthovatartozást a nyakkendők különbözősége szimbolizálja. A pult túloldalán a diákok, a választópolgárok. Azoknak, akik nem vettek részt a választásban (nem rendelték meg előre a kívánt ételt), csak az jár a menüből, amit a többiek rendeltek, illetve ami maradt. Tehát azt esznek, amit kapnak. Aki nem szavaz, az is befolyásolja a „menüt”, vagyis azt, amit kapunk, ami a szavazás után jut nekünk. A megválasztott képviselők állítják össze a „menüt”.

Videoklip 02-1.: Lassan csepergő, majd egyre sűrűsödő vízcseppek képe. A vízcseppek végül erős zuhatagként hullanak alá. Az egyes vízcseppek az egyes szavazatokat szimbolizálják, vagyis azt, hogy minden egyes szavazat számít.

Fénykép (D6): A közismert három majom képe: egyikük nem akar látni, a másik nem akar hallani, a harmadik nem akar beszélni. Az, aki befogja a szemét, a fülét, a száját, szándékosan kimarad a dolgokból. Az, aki semmilyen formában nem tájékozódik, kimarad környezete alakításából.

A gyakorlat célja tudatosítani a tanulóknak a választás jelentőségét; kreativitás fejlesztése.

Ismertessük a feladatot a tanulókkal: a fotóhoz és a videoklipekhez olyan választásra felhívó szöveget (szlogent) kell írni, amely kedvet csinál az *első választóknak* ahhoz, hogy elmenjenek szavazni.

Alakítsunk 5–6 fős csoportokat. A csoportokat számokkal vagy betűjelekkel különböztessük meg egymástól. (A csoportok nevet is adhatnak maguknak.)

A szövegeket írják papírra, és függesszék ki a teremben.

Jelöljék meg a lapokat a csoportok számával vagy betűjével.

A tanulók csoportonként ismertessék a szövegeket az egész osztállyal. A tanulók titkos szavazással döntsék el, mely szövegek voltak a legszellemesebbek, legtalálóbbak.

A szavazatszámológ (3 fő) összesítsék az eredményt, és hirdessék ki az osztálynak.

A feladatot közös értékelő beszélgetés zárja.

A beszélgetést segítő kérdések:

Véleményetek szerint milyen társadalmi helyzetekben mennek el sokan szavazni?

Mi az oka annak, ha egy szavazást érdektelenség kísér?

Szerintetek hogyan lehetne elérni, hogy az emberek többsége elmenjen szavazni?

Milyen módszereket, kampányfogásokat alkalmaznátok a választók megnyerésére?

Véleményetek szerint milyen a hiteles közéleti ember?

Hogyan lehet megkülönböztetni a választási ígéreteket a valódi programoktól?

Kiknek és milyen felelősségük van a választási ígéretek betartásában és betartatásában?